

Notat om aftalen mellem Grønland, Danmark og USA

Aftalen mellem Grønland, Danmark og USA blev undertegnet den 22. september 2026 af formanden for Naalakkersuisut, statsministeren og USA's præsident. Aftalen bygger oven på 1951-forsvarsaftalen med senere tillægsaftaler og tilhørende ikke-bindende ordninger mellem parterne (forsvarsaftalekomplekset) og skaber en opdateret juridisk ramme for amerikansk militær adgang til og tilstedeværelse i Grønland. Samtidig anerkender aftalen Grønland som ligeværdig og imødekommer en række centrale grønlandske ønsker til forsvarssamarbejdet. Dette indebærer bl.a. styrkelsen af krav om at sikre, at USA's militære tilstedeværelse er til gavn for det grønlandske samfund. Aftalen er dybt forankret i NATO-samarbejdet, bekræfter NATO's rolle og parternes ønske om fortsat tæt samarbejde inden for NATO.

I lighed med 1951-aftalen er nærværende aftale ikke tidsbegrænset og forudsætter, at alle parter er del af NATO. Som noget nyt forpligter Grønland og Danmark sig til, at en selvstændig grønlandsk stat skal forblive i NATO og videreføre aftalens forpligtelser.

Nærværende notat om aftalen indeholder: 1) nedslag i forsvarsaftalekomplekset, 2) bemærkninger til centrale bestemmelser i aftalen, 3) beskrivelse af områder nævnt i aftalen.

Nedslag i forsvarsaftalekomplekset

Den amerikanske militære tilstedeværelse i Grønland er reguleret af forsvarsaftalen af 1951, som efterfølgende er blevet ændret og suppleret af en række tillægsaftaler og ikke-bindende ordninger (forsvarsaftalekomplekset). Der er tale om et omfattende aftalekompleks, der er skabt over adskillige årtier og løbende fortolket og udviklet, herunder gennem praksis.

1951	Overenskomst af 27. april 1951 om forsvaret af Grønland. Af aftalen fremgår bl.a., at USA's oprettelse og/eller drift af forsvarsområder i Grønland forudsætter enighed mellem Kongeriget Danmark og USA. Aftalen giver mulighed for, at USA kan overflyve og lande i Grønland, og at USA's skibe, fly og styrker kan færdes frit mellem USA's forsvarsområder. Det fremgår af aftalen, at den tjener til gennemførelse af NATO-traktaten og skal forblive i kraft i samme tidsrum som traktaten.
1968	Noteudveklings af 3. maj 1968 vedrørende forbud mod atomvåben i Grønland.
1991	Aftalememorandum af 13. marts 1991, der overfører ansvaret for visse faciliteter fra USA til Danmark og Grønland, og hvori det såkaldte Permanente Udvalg (Permanent Committee) oprettes for at give et forum for konsultationer under Forsvarsaftalekomplekset. Memorandummet indeholder også en bestemmelse vedr. beskyttelse af miljøet.
2003	Aftalememorandum af 20. februar 2003, hvori det militære forsvarsområde omkring Dundas-halvøen blev leveret tilbage til Grønland og Danmark.
2004	Igaliku-aftalen af 6. august 2004, hvori man bekræftede, at oprettelse af nye forsvarsområder i Grønland kræver samtykke og at Pituffik Space Base er det eneste tilbageværende forsvarsområde. USA bekræftede også som noget nyt at ville konsultere og informere Danmark og Grønland forud for gennemførelse af enhver

	væsentlig ændring af USA's militære operationer eller faciliteter i Grønland. Man vedtog samtidig en fælleserklæring vedr. miljø.
2026	Regeringscheferne fra Grønland, Danmark og USA indgår den 22. september en ny aftale, der ændrer og supplerer forsvarsaftalekomplekset.

Bemærkninger til centrale bestemmelser i aftalen

Ændringsaftalen bygger oven på 1951-forsvarsaftalen med senere tillægsaftaler og tilhørende ikke-bindende ordninger mellem parterne (forsvarsaftalekomplekset) og etablerer en opdateret juridisk ramme for amerikansk militær adgang til og tilstedeværelse i Grønland.

Bestemmelse(ser)	Bemærkning(er)
Præambel	Aftalens præambel fremsætter de motiver, hensigter og værdier, som Grønland, Danmark og USA er blevet enige om at fremhæve som rammesættende for aftalens indhold. I præamblen genbekræftes Kongeriget Danmarks suverænitet og territoriale integritet, ligesom det anerkendes, at det grønlandske folk udgør et folk i medfør af folkeretten med ret til selvbestemmelse. Desuden anerkendes behovet for at beskytte Grønlands enestående miljø samt det grønlandske folks økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder, herunder vedrørende deres land og deres levemåde, herunder jagt, fiskeri mv. Med udgangspunkt i de ændrede sikkerhedsdynamikker i Arktis anerkendes den fælles interesse i at give USA militær adgang til Grønland i det omfang, som er nødvendigt for at forsvare Grønland, USA og resten af NATO-territoriet, herunder gennem etablering af et Golden Dome-forsvarssystem.
I, II	Aftalen har til formål at fremme parternes mulighed for at løse deres individuelle og fælles ansvarsopgaver i Grønland, herunder for at forsvare NATO-området, Grønland og det amerikanske kontinent. Det fastslås, at disse ansvarsopgaver skal løftes med respekt for det grønlandske samfunds interesser og med blik for at skabe fordele for det grønlandske samfund. Det fastslås også, at parterne støtter et stærkere NATO-engagement i Arktis.
IV, V	Aftalen viderefører de grundlæggende rammer fra 1951-aftalen for USA's adgang til at etablere nye forsvarsområder i Grønland. Etableringen forudsætter enighed. Der er nu indført en særskilt bestemmelse vedrørende såkaldte ubemandede militære installationer, hvis etablering skal behandles efter de samme rammer som forsvarsområder, men i henhold til fremskyndede myndighedsgodkendelsesprocedurer. Som noget nyt moderniserer aftalen vilkårene for etablering af nye forsvarsområder, så det udtrykkeligt fremgår af aftalen, at der bl.a. skal tages stilling til miljøhensyn, inden der træffes beslutning om oprettelse

	af nye forsvarsområder eller ubemandede militære installationer. Bestemmelsen om miljø er juridisk bindende. Det betyder, at USA er retligt forpligtet til at fremlægge et forslag, der bl.a. beskriver mitigerende foranstaltninger i forhold til miljøet. Det bemærkes, at det også fremgår udtrykkeligt af aftalens præambel, at parterne anerkender nationale retlige rammer, hvilket omfatter grønlandsk miljølovgivning. Det fremgår af aftalen, at USA efter nærmere aftale om modaliteter og tekniske detaljer vil få tilladelse til at oprette forsvarsområder ved Narsarsuaq og Mestersvig. Den eksisterende ordning om tildeling af kommercielle kontrakter relateret til forsvarsområderne indsnævres, således at den målrettes rent grønlandske kilder (tidligere var der tale om både dansk/grønlandske kilder) og indskrives i aftalen, hvorved bestemmelsen bliver juridisk bindende.
VI	Aftalen viderefører de grundlæggende rammer for USA's militære adgang i Grønland fra 1951-aftalen. Som noget nyt får USA adgang til undersøisk sejlads i Grønlands ydre territorialfarvand. Det slås fast, at USA kan opnå bredere adgang til sejlads på havoverfladen i Grønlands ydre territorialfarvand efter nærmere aftale. Det er nu også skrevet udtrykkeligt ind i aftalen, at USA's militære adgang til Grønland skal udøves på en måde, der i videst muligt omfang respekterer det grønlandske samfund og den grønlandske levemåde, herunder jagt, fiskeri og andre traditionelle, kulturelle, historiske, fremtidige aktiviteter og udviklinger. Bestemmelsen er juridisk bindende.
VII, VIII, IX, X	Aftalen fastlægger juridiske rammer for enkelte nye samarbejdsområder af betydning for sikkerheden i Grønland. Det drejer sig bl.a. om samarbejdsprocedurer for forebyggelse af spionage nær forsvarsområder. Aftalen understreger, at Kongeriget Danmark har styrket og vil fortsætte med at styrke sin militære styrkeposur i Arktis. Gennem bl.a. forstærket tilstedeværelse og NATO-samarbejde skal Kongeriget Danmark forsætte med at adressere nyt trusler og bidrage til stabilitet og sikkerheden i Arktis. Det handler grundlæggende om, at Kongeriget Danmark skal leve op til sine NATO-forpligtelser, hvilket indebærer opretholdelsen af et troværdigt forsvar i Grønland. Det fremgår også udtrykkeligt af aftalen, at kun NATO-lande kan oprette forsvarsområder og have vedvarende militær tilstedeværelse i Grønland. Derudover fastlægger aftalen nye rammer for tredjelandes investeringer i særligt følsomme sektorer eller aktiviteter i Grønland. Aftalen ændrer ikke på rammerne for investeringer i Grønland fra lande, der <u>er</u> med i EU-, NATO- og NATO-partnerkredsen. Aftalen forhindrer <u>andre</u> investorer i at opnå kontrol, betydelig indflydelse eller adgang til

	sensitiv information. Dette medmindre det er aftalt at sådanne aktiviteter ikke udgør en trussel mod national sikkerhed eller offentlig orden. Intentionen er, at bestemmelsen bl.a. skal gennemføres i Grønlands kommende investeringsscreeningslov.
XI	Denne aftale har ikke nogen slutdato og kan kun ændres ved fælles samtykke i overensstemmelse med artikel XIII i 1951-forsvarsaftalen. Ved Grønlands beslutning om selvstændighed skal Kongeriget Danmarks regering og Grønlands Naalakkersuisut sammen sikre, at Grønland forbliver i NATO, herunder om nødvendigt ved at ansøge om eget medlemskab. Ved selvstændighed skal Grønland overtage alle Kongerigets Danmarks rettigheder og forpligtelser for så vidt angår nærværende aftale samt det resterende forsvarsaftalekompleks.

Beskrivelse af områder nævnt i aftalen

Narsarsuaq og Mestersvig er angivet som fremtidige lokationer for yderligere forsvarsområder i aftalen. Den videre proces kræver enighed om de nærmere rammer for bl.a. at kunne sikre hensynet til befolkningen og miljøet i områderne.

Pituffik Space Base	Mestersvig	Narsarsuaq
Pituffik Space Base blev etableret i 1951 og er USA's eneste nuværende militærbase i Grønland. Den faste, amerikanske tilstedeværelse udgøres af enheder fra U.S. Space Force, der bl.a. bidrager til USA's missilforsvar samt overvågning af rummet. Det danske forsvar har et forbindelseselement på basen for at understøtte det militære samarbejde. I Grønlands udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitiske strategi er der tilsvarende en målsætning om en grønlandsk forbindelsesofficer til basen. Foruden basens radarsystem udgør infrastrukturen på basen bl.a. en landingsbane og en dybvandshavn.	Station Mestersvig har været drevet af det danske forsvar siden 1960'erne og er lokaliseret i en forhenværende mineby. Stationen består af en gruslandingsbane og et bygningskompleks. Det danske forsvar er til stede på stationen året rundt med tre stationsspecialister og periodevis tilstedeværelse af Slædepatruljen Sirius. Stationen har periodevis været anvendt til fælles øvelsesaktiviteter for NATO-allierede.	Narsarsuaq har været vært for en tidligere amerikansk militærbase, som var operativ frem til 1958. Narsarsuaq Lufthavn består af en asfalteret landingsbane med tilhørende lufthavnsbygninger samt en dybvandshavn. Narsarsuaq Lufthavn blev nedgraderet til en heliport i april 2026. Lufthavnen holdes midlertidigt åben for at afklare de langsigtede operative behov. Der er i dag en mindre civil, fastboende befolkning i Narsarsuaq. Hverken det danske forsvar eller allierede har på nuværende tidspunkt permanent tilstedeværelse i Narsarsuaq, men lufthavnen

Basens radarsystemet er en essentiel del af USA's missilforsvar. Basen har ikke eget missilforsvar.		anvendes til øvelsesaktivitet. Senest ved den dansklede øvelse Arctic Shield i september 2026.
---	--	--